

Blokkensteller afbouw (gips- en duroxblokken)

Duroxsteller, gibosteller, lijmer

9517

REFERENTIE
Blokkensteller afbouw 9517

BETREFT
Beroepsbeschrijving

PAGINA
1 van 6

1. Algemeen

De blokkenstellers afbouw zijn de gipsblokkensteller (Gibosteller) en de Duroxsteller. De beroepsgroep bestaat uit ongeveer 500 tot 600 werknemers die vooral handmatig gipsblokken verwerken voor niet dragende binnenwanden. Naast de gipsblokkenstellers in loondienstverband bij afbouwbedrijven en aannemers is in de branche een groot aantal ongeorganiseerde zzp'ers werkzaam. Zij werken voor afbouwbedrijven of rechtstreeks voor aannemers of voor particulieren. Bij het Hoofdbedrijfsschap Afbouw en Onderhoud (HAO) zijn ruim 250 bedrijven geregistreerd die (ook) blokkenstellen. Dit zijn vooral kleine bedrijven. Bij de grotere CAO groep stukadoors-, afbouw, terrazzo- en vloerenbedrijven is de bedrijfsgrootte bij 70% tot 5 manjaren, bij 15% 5 – 10 manjaren. De belangrijkste risico's van de blokkensteller afbouw zijn de lichamelijke belasting, lawaai, klimaat, schadelijke stoffen/producten en onveiligheid.

2. Werkzaamheden

De blokkensteller afbouw brengt scheidingswanden aan om ruimtes in kleinere te verdelen. Van de werktijd is ongeveer 15% voor het opperen en ongeveer de helft is het plaatsen van de blokken. De rest is voor het maatvoeren en afwerken. Hij zaagt blokken op maat, plaatst ze, brengt lijm aan, stelt de wanden en werkt deze meestal ook af. Neventaken zijn; boren van gaten en frezen van sleuven voor leidingen, opvullen van naden en kieren, en verzorgen van het gereedschap. Op grotere werken is er bij blokkenstellers meestal een scheiding van taken. Er zijn dan gespecialiseerde werknemers voor het opperen, maatvoeren, bouwen en afwerken.

3. Werkomstandigheden

Blokkenstellen gebeurt vooral in de woningniewbouw (minimaal 85%), de rest vooral in woningrenovatie. In de utiliteitsbouw komt blokkenstellen bijna niet voor. Conform de CAO afbouw mogen gipsblokken van meer dan 18 kg niet verwerkt worden.

Het opperwerk wordt meestal uitbesteed aan een speciale opperploeg die daarbij vaak gebruik maakt van een stenenkruiwagen en ladderlift. In ongeveer 25% van de werkzaamheden wordt hiervoor een verreiker gebruikt (vooral bij appartementen). De werkruimte moet volgens de CAO glasdicht zijn, maar is dat in de praktijk niet altijd. De bewegingsruimte is meestal wel

voldoende, maar kan door diverse factoren soms toch beperkt worden. Op de werkplek bevinden zich behalve de stapels blokken, ook een zaagtafel of blokkenknipper en de nodige handgereedschappen; de bewegingsvrijheid wordt nogal eens beperkt worden door op de vloer slingerend gereedschap, bouwlampen, snoeren en door schoren van aan de vloer bevestigde profielen. Het totaal oordeel van de blokkensteller over het werk is vergelijkbaar met het totaal oordeel van de overige beroepen in de bouw.

3.1 Fysieke belasting

Blokkenstellers doen lichamelijk zwaar werk. De blokkensteller (afbouw) vindt zijn werk lichamelijk zeer inspannend en heeft hier aanzienlijk meer klachten over. 77% vindt het werk lichamelijk zwaar, 40% heeft last van de rug. Er wordt vaak in ongunstige houdingen gewerkt. Tillen in ongunstige houdingen is een flinke belasting voor de wervelkolom. Ook de spieren in armen, benen, schouders, nek en rug worden zwaar belast. Rugbelasting treedt ook op bij het zagen van de blokken. Bij frezen van sleuven en het zagen van gipsblokken met een handzaag, worden vooral de arm- en de schouderspieren belast.

De houdingen en bewegingen van een blokkensteller hangen nauw samen met de hoogte waarop de blokken moeten worden gepakt of aangebracht; de werkhouding varieert van diep gebogen tot geheel gestrekt. De gipsblokken die worden verwerkt wegen 18 tot 30 kg. Geschat wordt dat in 20% van de werken blokken van meer dan 18 kg gebruikt worden (vooral door zzp-ers). De CAO schrijft gebruik van gipsblokken van 18 kg voor. Het gewicht blijkt niet de belangrijkste factor voor de hoge fysieke belasting bij het handmatig verwerken van gipsblokken. Vooral door het herhaald en diep bukken is de fysieke belasting hoog zowel bij het blokken stellen (plaatsen van de gipsblokken in de wand), als bij het afwerken. Andere fysiek belastende werkzaamheden zijn vooral het transport (opperen) van gipsblokken van het afleverpunt op de bouwplaats naar de verwerkingsplaats en het transporteren van gipsblokken op de verwerkingsplaats (van/naar de zaagtafel en naar de wand).

Maatregelen en oplossingen:

- Zorg voor lichte blokken (maximaal 18 kilogram als blokkenstellers met de hand stellen).
- Zorg voor hulpmiddelen voor het opperen zoals een kraan, verreiker, ladderlift en stenenkruiwagen.
 - Laat pakketten gipsblokken op verdiepingen plaatsen met een verreiker.
 - Verticaal transport van blokkenknipper en stofzuigapparatuur met bouwlift, kraan of ladderlift uitvoeren.
- Zorg voor een tochtvrije werkplek.
- Richt de werkplek zorgvuldig in en houd hem netjes en vrij van obstakels.
- Zet de blokken, materiaal, blokkenknipper/ zaagtafel en gereedschappen zo dicht mogelijk bij de werkplek.
- Plaats blokken en de lijmortelkuip zoveel mogelijk op een verhoging.
- Werk niet lager dan de minimaal gestelde werkhoogte van 30 centimeter.
- Gebruik de beschikbare transport- en tilhulpmiddelen.

3.2 Werkstress

De psychosociale belasting wordt, zoals overal in de bouw, vooral veroorzaakt door de tijdsdruk waaronder gewerkt moet worden, omdat vanwege de concurrentie tegen scherpe prijzen moet worden ingetekend op een opdracht. De blokkensteller heeft wat meer last van tijdsdruk dan het overige CAO-personeel. Hij vindt zijn werk niet geestelijk inspannend en ook niet erg interessant. Hij heeft relatief weinig hinder van de afwezigheid van anderen.

3.3 Geluid

De blokkensteller wordt blootgesteld aan hoge geluidsniveaus. 29 % meldt klachten over lawaai, 25 % heeft last van zijn gehoor. Gipsblokken zagen met de elektrische handzaag veroorzaakt een geluidsniveau van 94 tot 110 dB(A). Ook boren en het frezen van sleuven geeft veel lawaai. Hij werkt hierdoor over de hele dag in geluid dat harder is dan 80 dB(A). Gezien de geluidsniveaus die voorkomen is er kans op het ontstaan van gehoorschade als geen gehoorbeschermingsmiddelen worden gedragen. Gezien de lawaai- en de gipsstofbelasting zouden gipsblokken nooit gezaagd moeten worden met een elektrische cirkelzaag. Alleen knippen met de blokkenknipper of zagen met een grofgetande handzaag is verantwoord!

Maatregelen en oplossingen:

- Maatregelen ter verlaging van de geluidsniveaus zijn volgens de wet, indien redelijkerwijze mogelijk, verplicht bij geluidsniveaus boven 80 dB(A).
- Verbied blokkenstellers gipsblokken te zagen met een elektrische cirkelzaag.
 - Verstrek de blokkenknipper en/of een grofgetande handzaag ('gipsblokkenzaag').
- Verstrek aan de blokkenstellers gehoorbescherming; otoplastieken of goed dempende oorkappen, dragen verplicht bij blootstelling boven 85 dB(A). De gehoorbeschermingsmiddelen moeten beschikbaar worden gesteld.

3.4 Trillingen

De blokkensteller afbouw heeft aanzienlijk minder klachten over hand-armtrillingen dan het overige CAO-personeel. Bij het elektrisch zagen van de blokken zal de blokkensteller hand-arm trillingen onder-vinden van de zaag; naar verwachting blijft de blootstelling over de werkdag beperkt tot een niveau waarbij geen schadelijke effecten te verwachten zijn.

3.5 Klimaat

De blokkensteller werkt in de afbouwfase bijna altijd in onverwarmde, koude en tochtige ruimtes. 55% heeft last van tocht op de werkplek. Ook warmte kan een risico zijn. Bij hogere temperaturen (boven 24oC) treedt door de zware lichamelijke inspanning sneller vermoeidheid en vochtverlies op door sterk zweten.

Maatregelen en oplossingen:

- Zorg ervoor dat de woning zo goed mogelijk tochtvrij gemaakt wordt (rondom met glas of ander materiaal afgedicht) voordat met het blokkenstellen wordt begonnen (periode 1 september tot 1 mei).
- Zorg ervoor dat de blokkenstellers onder zomerse condities extra pauzes in lassen en extra drinken.

3.6 Toxische of hinderlijke stoffen

De blokkensteller ervaart bij zijn werk weinig hinder van toxische stoffen. Het materiaal van de blokken is bepalend voor de schadelijkheid van het stof dat bij het frezen en zagen ontstaat. Voor blootstelling aan inert (niet reactief) stof (zoals gipsstof) geldt een MAC-waarde van 10 mg/m³; voor respirabel, inert stof geldt een MAC-waarde van 5 mg/m³. Bij het zagen en frezen van blokken kunnen deze waarden gemakkelijk worden overschreden. Ongeveer 50% van de blokkenstellers klaagt over stof dat bij het zagen en frezen ontstaat.

Gips zelf wordt als onschadelijk beschouwd. Gipsblokken bevatten zeer weinig kwartsstof. Bij zagen, frezen, schuren en slijpen van gipsblokken en bij vegen ontstaat veel stof. Er moeten dan ook maatregelen genomen worden, want de MAC-waarde 10 mg/m³ wordt overschreden. Gezien de gipsstof- en de lawaai-belasting zouden gipsblokken nooit

gezaagd moeten worden met een elektrische cirkelzaag. Alleen knippen met de blokkenknipper of zagen met een grofgetande handzaag is verantwoord!

Schadelijke effecten kunnen eventueel verwacht worden van sommige verontreinigingen; de gehalten aan radium (veroorzaker van straling), zware metalen of andere verontreinigingen zijn in het algemeen echter dermate laag, dat hiervan geen nadelige effecten te verwachten zijn. Andere middelen zoals primer, (blokken)lijm, vloeibare kurk en poly-urethaanschuim, die door blokkenstellers gebruikt worden, kunnen leiden tot blootstelling aan toxische of hinderlijke stoffen. De werkzame bestanddelen hiervan zijn veelal polymeren, die in deze vorm niet schadelijk zijn. Eventueel vrijkomende dampen van oplosmiddelen kunnen tot acute effecten leiden (irritatie van slijmvliezen van ogen en luchtwegen). Werkelijke schade aan de gezondheid wordt bij de voorkomende blootstellingsniveaus niet verwacht.

Maatregelen en oplossingen:

- Verstrek/gebruik de blokkenknipper en/of een grofgetande handzaag . Die produceren veel minder stof.
- Bij freeswerk ademhalingsbescherming; een halfgelaatsmasker met filter type P2, een veiligheidsbril en leren werkhandschoenen verstrekken/gebruiken.
- Gebruik bij stoffig werk en bij opruim- of schoonmaakwerk ademhalingsbescherming met P2-filter.
- Zorg, als het weer het toelaat, voor ventilatie door ramen en deuren open te zetten.
- Plan het werk zo dat de tijd in stoffige ruimtes zo kort mogelijk is, houd rekening met collega's.
- Bij aanschaf kisten en lijmen; Zie Productgroep Informatie Systeem Arbouw (PISA) hoofdgroep 06 en 07. Oplosmiddelvrije producten; primer/ grondeermiddel aanschaffen.
- Gebruik bij werken met PUR-schuim persoonlijke beschermingsmiddelen (zie PISA nr. 14-09, 10). Zorg voor goede ventilatie op de werkplek, werk netjes, lees de gebruiksaanwijzing op het etiket.
- Bij huidklachten tijdig afspraak maken met bedrijfsarts, arbeidshygiënist.

3.7 Verlichting

De blokkensteller afbouw heeft wat meer klachten over de verlichting. Om efficiënt te kunnen werken, is goede verlichting belangrijk. Voor de blokkensteller is niet de kwaliteit (aard) van het licht, maar de hoeveelheid licht van belang.

Maatregelen en oplossingen:

- Voldoende verlichting; dit moet minimaal 250 Lux zijn.
- Plaats zonodig bouwlampen bij (NEN 3840).

3.8 Hygiëne

Door het werken met lijm en andere kleverige middelen in een stoffige omgeving, wordt een blokkensteller erg vuil. Toiletvoorzieningen zijn lang niet altijd op korte afstand aanwezig, zodat nogal eens met ongewassen handen geschaft (en gerookt) wordt. De gipsstof kan niet uit de kleding gewassen worden; kleren worden gedragen tot ze letterlijk stijf staan of totdat de gaten erin vallen.

Goede hygiënische voorzieningen zijn noodzakelijk; het is belangrijk dat er vers stromend water op de werkplek beschikbaar is. Ook wat betreft de toiletvoorzieningen moeten faciliteiten aanwezig zijn: goede voorzieningen zijn wettelijk voorgeschreven.

3.9 Veiligheid

Veiligheidsrisico's zijn struikel- en elektrocutiegevaar. Als het werk vordert komt er meer rommel op de vloer: afval, stof, lijmresten. Los over de vloer liggende elektriciteitskabels zijn ook een risico. Soms zijn die niet in goede conditie of beschadigd. Vaak liggen ze in plassen of modder. Trapgaten en kruipluiken staan ook vaak open. Ook worden - niet altijd even solide - trapjes en opstapjes gebruikt. Hierdoor kan de blokkensteller gemakkelijk vallen of struikelen.

Maatregelen en oplossingen:

- In verband met veiligheid de werkplek netjes houden; geen rondslingerend afval, snoeren of gereedschap. Kruipluiken en sparingen dichtleggen en randen van vloeren en trapgaten beveiligen. Stabiele stucadoorstrapjes/ opstapjes gebruiken.
- Voldoende verlichting; voor de blokkensteller is de hoeveelheid licht van belang: dit moet minimaal 250 Lux zijn. Plaats zonodig bouwlampen bij (NEN 3840).

3.10 Persoonlijke beschermingsmiddelen

De voorlichting, informatie en instructie over doel, gebruik en onderhoud van PBM dienen te zijn afgestemd op de vastgestelde risico's van de blokkensteller (afbouw). Raadpleeg hiervoor het Productgroep Informatie Systeem Arbow (PISA) en de Koopwijzer persoonlijke beschermingsmiddelen (Arbow). Alle PBM moeten zijn voorzien van een CE-merk.

Veiligheidsschoenen (NEN- EN 345) voorzien van S3-codering, goede werkkleding (katoenen overall), werkhandschoenen (NEN-EN 388), veiligheidshelm (EN 397 en NEN 1746), een ruimzichtbril en/of veiligheidsbril behoren tot de standaarduitrusting van een blokkensteller (afbouw). Verstrek voor de winterperiode lichte, thermisch geïsoleerde veiligheidslaarzen of schoenen voorzien van code S5 (S3 voor de schoenen).

Gehoorbescherming dient gedragen te worden tijdens lawaaiige werkzaamheden (zagen, boren, frezen) wanneer door de eigen werkzaamheden, of door die van anderen in de directe omgeving, geluidsniveaus van meer dan 80 dB(A) worden geproduceerd.

Gezien de aard van het werk is het dragen van bescherming voor ogen en voor de ademhaling noodzakelijk; zeker tijdens het zagen, boren of frezen van gipswanden, want de MAC-waarde voor hinderlijk stof (MAC-waarde 10mg/m³), wordt hierbij overschreden. Bij deze werkzaamheden moeten ademhalingsbescherming; een halfgelaatsmasker met filter type P2, oogbescherming en leren werkhandschoenen gedragen worden. Gebruik ademhalingsbescherming met P2-filter ook bij stoffige werkzaamheden en bij opruim- of schoonmaakwerk. Ook beschermende kleding is belangrijk, maar deze moet goed ventilerend zijn. Een katoenen overall is in veel gevallen afdoende tegen direct huidcontact met stoffen die de huid kunnen beschadigen, en/of via de huid in het lichaam kunnen worden opgenomen.

3.11 Beroepsgebonden aandoeningen

Het werk van de blokkensteller afbouw kan leiden tot rug-, schouder- en nekaandoeningen, lawaaidoofheid, stoflongen en lichamelijk letsel. Tocht en koude is bij dit werk hinderlijk. Gezien de gezondheidsrisico's zijn specifieke aandoeningen mogelijk t.a.v.;

- Houding en bewegingsapparaat (Rug-, en nek- en knieklachten);
- Beroepslethorendheid (Lawaaidoofheid).

3.12 Belastbaarheidseisen

Blokkensteller afbouw (gips- en duroxblokken), duroxsteller, gibosteller, lijmer

Belastingsgrafiek

	4	3	2	1
Staan	1			X
Lopen	2	X		
Traplopen / op ladders klimmen	3	X		
Zitten	4		X	
Werken in gebogen houding	5		X	
Knielen / kruipen / hurken	6		X	
Klimmen / klauteren	7		X	
Tillen	8			X
Werken met voetschakelaar / pedalen	9	X		
Armbelasting	10			X
Lichamelijke belasting	11			X
Lawaai	21			X
Trillingen: lichaam	22		X	
Trillingen: handen / armen	23		X	
Belasting ademhalingswegen	24			X
Belasting huid	25			X
Natte werkomgeving / werkproces	31	X		
Buitenklimaat	32		X	
Werken op hoogte	41		X	
Werken met sterkstroom/hogspanning	42		X	
Werken met ovens / ketels / branders	43		X	
Werken met draaiende machines	44		X	
Werken bij verkeer	45		X	
Piekbelasting	51	X		
Overwerk / werken in tarief	52			X
Visus	61		X	
Kleuren zien	62	X		